

ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Проект

Европа 2000. България и Европейският съюз

тезиси по темата

Хармонизиране на законодателството. Право на
установяване. Конкуренция. Закрила на
интелектуалната собственост

I. Обща част

A. Понятие за правото на Европейската общност.

1. Законодателство на Европейската общност.

- Договор за Европейския съюз
- Вторично законодателство - понятие, видове,
- Органи на Европейската общност, участващи в законодателния процес
- Роля на решенията на Европейския съд

2. Основни принципи на правото на Европейската общност в главните области от компетенцията на Общността.

B. Правото на Европейската общност и българското право - необходимост от сближаване.

1. Европейското споразумение за асоцииране.

2. Бялата книга за подготовка на асоциираните страни от Централна и Източна Европа за интеграция към вътрешния пазар на Съюза.

V. Понятие за сближаване на правото и обхват.

Г. Подходи към работата по сближаване на правото.

1. Приоритетни области на сближаване.

2. Изграждане на механизми и институционална структура.

II. Защита на конкуренцията

1. Римският договор - чл. 85-94, посочва принципите, върху които ще се основават конкретните разпоредби за конкуренцията. С подписване акта за присъединяване и обнародването му заедно с Римския договор (Договора за европейски съюз) тези принципи автоматично ще се въведат във вътрешното ни право - чл. 5, ал. 4 от Конституцията. ЕСА (Трябва да се обнародва!) повтаря по същество част от принципите от Римския договор във връзка със защита на конкуренцията (без да обявява за нищожни съответните споразумения или действия, а просто за несъвместими със Споразумението).

3. В Римския договор (както и в някои последващи актове на Съвета) е очертан обхватът на приложение на принципите и нормите на правото на ЕС за защита на конкуренцията:

а) според вида дейност:

- картели - чл. 85;

- монополи - чл. 86;

- сливания и вливания - Регламент 4064/89 г., приет на основание чл. 87;

- държавни монополи и специални сектори - чл. 90;

- държавни помощи - чл. 92;

б) според териториалния обхват и оборота:

- за първите две - влияещи върху търговията между държавите членки;

- за сливанията и вливанията - определен световен оборот и оборот в рамките на общността;

- за последните две - всички предприятия без изрично изключените според целите или характера на дейността или по целесъобразност.

3. С последващи решения на държавите-членки на Комисията и на Европейския съд са възложени конкретни правомощия по прилагане режима на защита на конкуренцията. Най-същественото - те имат

самостоятелни правомощия, изключващи тези на вътрешните органи на държавите-членки.

4. Относно България:

а) до присъединяването: задълженията по БСА включват според вида дейност:

- картели - чл. 64, пар. 1, т. (i);
- монополи - чл. 64, пар. 1, т. (ii);
- държавни помощи - чл. 64, пар. 1, т. (iii);
- държавни монополи и специални сектори - чл. 66;

Не са регламентирани сливанията и вливанията, които са оставени изцяло в компетенциите на националните органи (по отношение на България).

Предвижда се в тригодишен срок от влизане в сила на ЕСА Съветът по асоцииране да приеме необходимите правила за приложение. Тъй като се предвижда за база да се използват критериите на съответните разпоредби на Римския договор, вероятно на практика ще се стигне до възпроизвеждане на критериите от релевантното законодателство на Съюза със съответните адаптации (не и на самото законодателство, което може да стане от момента на присъединяването ни). Разбира се, придържането към тях няма да подлежи на контрола на органите на Съюза, липсва нищожност, но като санкция за евентуалното отклонение ще служат както "подходящите мерки" (пар. 6), така и в крайна сметка по-бавното ни приемане за членове на ЕС.

- Изключение за държавните помощи - чл. 64, пар. 4 (а).

- Изключение за някои сектори - чл. 64, пар. 5

- Прозрачност - чл. 64, пар. 4 (б)

б) след присъединяването:

аа) Вертикални споразумения - представителство и дистрибуторство - регламенти 1983/83 относно изключителен

дистрибутор; 1984/83 относно изключителен доставчик; Писмо (Notice) на Комисията относно търговското представителство; Директива на Съвета 86/653 относно самостоятелно наети търговски представители.

бб) Хоризонтални споразумения - Писмо на Комисията относно споразумения, решения или съгласувани действия във връзка коопериране между предприятия,

вв) Сливания и вливания - Регламент 4064/89 г., приет на основание чл. 87 от Римския договор. Критерии за приложимост на правото на ЕС. Процедура за уведомяване на комисията и вземане на решение от нея.

гг) държавни помощи - петгодишен гратисен период за по същество неприлагане на ограниченията спрямо България; възможност за нови петгодишни периоди.

Впоследствие - задължение и процедура за предварително уведомяване на Комисията, нейните правомощия.

Общи изключения:

- малки и средни предприятия;
- помощ за спасяване на предприятие;
- помощ за оздравяване на предприятие;
- селско стопанство;
- рибна промишленост;
- транспорт;
- синтетични влакна;
- стоманодобив;
- въглища;
- автомобилнопроизводство

- новите провинции на Германия и пр.

дд) Държавни и общински предприятия,

ее) Комунални предприятия.

жж) Държавни монополи.

зз) Изключения от правилата за защита на конкуренцията по сектори (извън изключенията за държавните помощи):

- селско стопанство - Регламент 26/62 - не се прилагат нормите за забрана на картелите;
- транспорт - Регламент 17/62;
- изключително дистрибуторство - Регламент 1983/83;
- изключителен доставчик - бира и бензин - Регламент 1984/83;
- патентно лицензиране - Регламент 2349/84;
- дистрибуторство на МПС - Регламент 123/85;
- договори за специализация -
- договори за научна и развойна дейност;
- лицензиране на ноу хау - Регламент 556/89;
- франчайзинг - Регламент 4087/88;
- мореплаване - Регламент 479/92 г;
- застрахователния сектор - Регламент 1534/91;
- малки предприятия.

III. ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

Съгл. чл 67 от ЕСА в срок от 5 години от влизане в сила на споразумението Р. България трябва да предостави ниво на правна закрила на интелектуалната собственост, сходно на това, съществуващо в общността, вкл. сравними средства за осъществяване на правата. В междинното споразумение, съпоставимото ниво на закрила, с което Р. България трябва да съобрази националното си законодателство, е определено от 2 бр. регламенти на Общността, които са задължителни за страните-членки и които унифицират частично правната уредба на някои основни обекти на индустриалната и интелектуална собственост и 4 бр. директиви:

1. Директива 89/104/ЕЕС от 21 декември 1988 год. за сближаване на законите на страните-членки относно търговските марки.

- признаване на правна закрила чрез регистрация на търговски марки и марки за услуги;
- дефиниране на знаците, които не могат да представляват търговска марка или марка за услуги;

определяне на правото, произтичащо от регистрацията по обхват и време (изключително право, даващо възможност на титуляра да забрани на трети лица, без негово съгласие, да използват марката)

загубване на възможността да се заличават последващи регистрации на сходни или идентични марки на трети лица, след изтичане на 5 години, освен в случаите на регистрации, извършени недобросъвестно.

загубване на изключителните права (регистрацията) при неизползване на регистрирана марка от собственика или лицензополучател в течение на пет последователни години, загубване на изключителното право (регистрацията) поради превръщането на марката в родово понятие или поради опасност от въвеждане на потребителите в заблуждение чрез марката, дължащи се на начина на използване на марката от собственика или от трети лица с неговото съгласие.

Законът за търговските марки и Промислени Образци (1968 год.) въвежда придобиване на изключително право чрез регистрация на марки за стоки (търговски марки) и марки за услуги. Критериите за недопустимост на регистрацията на даден знак като търговска марка са сходни. Предвижда се възможност за загубване на правото при неизползване в течение на 5 години. НЕ СЕ ПРЕДВИЖДА загубване на правото да се атакува (заличава) чужда последваща марка след 5 години и ползване и загубване на правата поради превръщане на марката в общо понятие или опасност от въвеждане потребителите в заблуждение чрез марката.

2. Директива 87/54/ЕЕС от 16 декември 1986 год. за правната закрила на топографията на полупроводниците.

дава дефинициите на "полупроводници"; "топография"; "търговско използване"

задължава страните-членки да приемат разпоредби за предоставяне на изключителни права върху полупроводниците

(интегралните схеми) доколкото са създадени в резултат на интелектуална дейност на автора и не са общо известни в техниката.

определя кръга от лица, които могат да придобият изключителното право, условията за отказване на закрила, обхвата на изключителното право; срока (10 години); регистрацията като условие за придобиване на изключителното право е алтернативна.

ЛИПСВА СЪОТВЕТСТВУВАЩ НОРМАТИВЕН АКТ .

т.е. този обект не е правно защитен.

3. Директива 91/250/ ЕЕС от 14 май 1991 год. за правната закрила на компютърните програми

определя защитата да се осъществява по закона за авторското право, като литературно произведение по смисъла на Бернската конвенция и да се прилага към излагането на компютърната програма във всякаква форма.

определя като носител на правото физически лица с възможност съгл. законодателството на всяка страна-членка и други лица (т.е. юридически лица) да бъдат носители на правата

определя обхвата на правата

определя ограниченията на изключителното право (възможността на ползване на програмата без разрешение в конкретни случаи.

задължава страните-членки да определят законодателни санкции срещу нарушителите на изключителните права на авторите, като дефинира случаите на нарушения.

предвижда при нарушения задължително изземване на копираните копия (съгласно процедури по националните закони) и възможност за изземване на средствата за осъществяване на нарушението.

Законът за авторското право и сродните му права от 1993 година предвижда закрила на компютърните програми като произведения защитими по авторското право. Обхватът на закрилата, вкл. и по време е в съответствие с

директивата. Може да се наложат някои допълнения в правната уредба.

4. Регламент 1768/92/ЕЕС от 18 юни 1992 год. относно създаването на сертификат за допълнителна закрила на медицинските продукти въвежда допълнителна закрила на фармацевтичните продукти, защитени с патент (удължава срока на патента с времето, необходимо за получаване на разрешение за пускане на продукта на пазара, намален с пет години т.е. предвижда закрила на патентите за фармацевтични продукти до 25 год.)
НЯМА АДЕКВАТНА ПРАВНА УРЕДБА

5. Регламент 2081/92/ЕЕС от 14 юли 1992 год. за закрилата на географските указания и наименованията за произход на селскостопанските продукти и хранителните изделия.

в обхвата на регламента попадат бира, минерални и изворни води, безалкохолни напитки, приготвени от растителни екстракти; тестени изделия вкл. сладкарски изделия; естествен каучук и смоли; етерични масла.

дава определение на наименование за произход, на географско означение; определя кръга от носители на права и реда за регистриране на тези означения:

в компетентността на всяка страна-членка остава определянето на органа и процедурите, които следва да бъдат спазени за потвърждаване на заявките за регистрация на съответните означения и препращането им за публикация от Комисията на ЕС в Официалния в-к на КЕС и регистриране при следване на определена процедура.

задължава страните-членки да изградят инспектиращи структури за контрол върху селскостопанските продукти, означавани със защитените географски наименования или наименования за произход(за съответствие на продукта със

спецификацията даваща право на ползване на означението);

урежда колизията между наименование за произход /географско наименование и търговска марка, като не допуска регистрирането на подобни наименования като търговски марки след публикацията им от Комисията. В същото време отдава приоритет на марки, състоящи се от такива наименования, които са добили известност, като не допуска регистрирането на подобни наименования пред Комисията, с което запазва интересите на титулярите на марките и елиминира опасността от заблуда на потребителите.

В закона за търговските марки и промишлените образци от 1968 год. е уредена закрилата на наименованията за произход. Дефиницията на обекта съвпада с тази, използвана в Директивата за наименование за произход. ЛИПСВА уредба на географските указания. Необходим е специален нормативен акт, регулиращ реда за издаването на спецификация за защитено наименование за произход или географско указание вкл. компетентни органи, ред за регистрация, контрол.

6. Директива 93/100/ЕЕС от 19 ноември 1992 год. за правото на наемане и заемане на някои права свързани с авторското право в областта на интелектуалната собственост.

регламентира изключителното право на авторите, изпълнителите, производителите на звукозаписи и производителите на филми да предоставят за ползуване за определен период от време произведенията си или да забранят това ползуване (т. е. наемането или заемането на произведенията). Предвиждат се материални норми, които трябва да се акцептират от законодателствата на страните-членки до 1 юли 1994 год.

Законът за авторското право и сродните му права е в съответствие с разпоредбите на Директивата. При сравнителния анализ на отделните текстове може да се наложат някои допълнения в закона.

IV. ПРАВО НА УСТАНОВЯВАНЕ

1. Обхват

Право на установяване (чл. 52 и сл. от Римския договор) както и сродното му право на предоставяне на услуги (чл. 59. и сл. от Римския договор)

2. Дефиниции - Римски договор

3. Къде и как са уредени горните права за страните членки? Доколко е постигнато уеднаквяване на равнище Европейски съюз? Какви са ограниченията, които все още са приложими в страните-членки?

Римски договор, регламенти и директиви на Съвета и на Комисията - правото на установяване и правото на предоставяне на услуги обявени от Европейския съд за "фундаментални права на Общността".

приемане на "хоризонтален" подход при правото за предоставяне на услуги;

4. Български нормативни актове, отнасящи се до правото на установяване и право на предоставяне на услуги.

а. Търговски закон, Закон за стопанската дейност на чуждестранните лица и за закрила на чуждестранните инвестиции, Закон за банките и кредитното дело и Наредба № 2/93 г. за разрешенията (лицензните), издавани от БНБ (досежно правото на установяване на чуждестранни банки и кредитни институции или техни клонове), ЗС, ЗСПЗЗ, Закон за адвокатурата

б. в каква степен са съвместими

5. Към какво следва да се стремим? Хармонизация в company law, където главно се засяга правото на установяване

а. в областта на правото на установяване и сродните права на лица

при ООД и акционерни дружества

самостоятелно наети (self-employed), едноличен търговец, събирателни дружества, кооперации, неограничено

отговорен съдружник в командитно дружество или в командитно дружество с акции

-клон

-специално следва да бъдат разгледани гражданските дружества по ЗЗД или т.нар. partnerships

-преобразувания, сливания и вливания

б. ограничения, действащи по българското законодателство за чуждестранни лица и фирми

-придобиване право на собственост върху сгради и ограничени вещни права върху недвижими имоти;

-придобиване на земеделска земя

-области със специално разрешение